

Miljökontoret informerar om:

Lagring och spridning av gödsel

Känsligt område

Hela Örebro kommun ligger inom nitratkänsligt område enligt rådets direktiv 91/676/EEG. Detta innebär att reglerna för gödsellagring och hantering är strängare för att skydda vatten mot nitratföroreningar från jordbruket.

Lagringskapacitet

För att stallgödseln ska kunna spridas vid lämpliga tidpunkter behöver man ha en ordentligt tilltagen lagringskapacitet. Lagringsutrymmena ska vara utformade så att avrinning och läckage till omgivningen inte kan ske (gödselplatta, flytgödsel- eller urinbrunn, container m.m.). Regnvatten ska även omhändertas. Har man en djupströbbädd inomhus som byts ut 1 gång per år får den räknas som lagringskapacitet. En beräkning ska göras över den lagringsvolym som krävs för mängden gödsel som produceras på gården. Beräkningen ska sparas så länge den är aktuell.

Tabell 1. Krav på lagringskapacitet för stallgödsel

Djurenheter	Djurslag	Lagringskapacitet
över 100	Nöt, hästar, får och getter	8 mån
	Övriga djur (t.ex. grisar, fjäderfä)	10 mån
10-100	Nöt, hästar, får och getter	6 mån
	Övriga djur (t.ex. grisar, fjäderfä)	10 mån
Fler än 2 -10	Nöt, hästar, får och getter	6 mån
	Övriga djur (t.ex. grisar, fjäderfä)	6 mån

För djurhållningar med färre djurenheter än vad som nämns ovan kan Miljökontoret ändå ställa krav på lagringskapacitet utifrån miljöbalken om förvaringen bedöms olämplig.

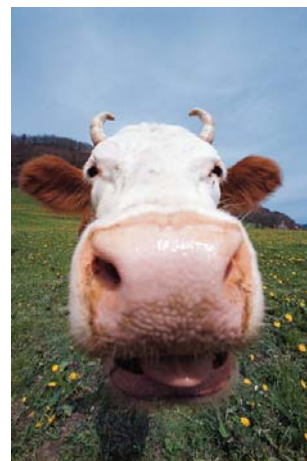
Krav på täckning av brunnar

Inom Örebro kommuns slättbygd (OBS! alla församlingar utom Lännäs!) finns kravet att påfyllning av flytgödsel- och urinbehållare ska ske under täckning.

Det ska även finnas ett stabilt svämtäcke eller annan täckning som effektivt minskar ammoniakförlusterna.

1 djurenhet =

- 1 ko
- 6 kalvar, 1-6 mån
- 3 övriga nöt, 6 mån eller äldre
- 1 häst (inkl. föl under 6 mån)
- 3 suggor
- 10 slaktsvin (från 12 v. ålder)
- 100 värphöns
- 10 får, 6 mån eller äldre

Lagring av gödsel i fält

Stukalagring i fält får inte räknas in i lagringskapaciteten och får inte ersätta en tät lagringsyta. Gödseln ska i första hand lagras på den täta lagringsyta som finns. Stukalagring kan dock tillämpas inför spridning. Vid stukalagring ska gödseln kunna staplas till minst 1 m och lagringstiden ska hållas så kort som möjligt. Under tidig vår och sen höst är risken för utlakning som störst och lagringstiden bör därför begränsas till högst några veckor.

Vid tillfällig lagring av gödsel i stuka gäller att;

- gödseln placeras på åkermark som är i bruk och på det fält det senare ska spridas. Lagringsplatsen bör inte återkomma till samma plats inom 5 år,
- mängden gödsel som läggs ut inte är större än fältets växtnäringsbehov,
- lagringsplats väljs så att läckage och avrinning vid tö eller kraftigt regn undviks och att ytvatten och dricksvattentäkter inte kan förorenas,
- lagringsplats väljs så att risk inte finns för översvämning, vattenansamlingar eller hög grundvattennivå under tiden för lagring,
- jordarten på lagringsplatsen förhindrar snabb genomrinning genom marken och att stukan inte placeras ovanför en dräneringsledning,
- utläggning kan ske utan att markskador uppkommer,
- platsen väljs så att inte olägenhet uppstår för närboende (lukt, flugor).

Vid kompostering i fält gäller även att;

- utläggning av gödsel i komposten ska ske under en begränsad tid,
- vid placering på tyngre jordar bör en ytlig bearbetning göras innan komposten läggs ut för att undvika genomrinning genom maskgångar och sprickor,
- gödseln kunna staplas till minst 2 m och det bör ske under sommarhalvåret,
- kompost som ligger kvar längre än till oktober månad övertäcks med tätt material. Är halminblandningen i gödseln stor, t ex i hästgödsel o dyl., behövs inte täckning,
- att komposten anordnas så att syrebrist undviks,
- att gödseln sprids snarast efter avslutad kompostering,
- att en gröda anläggs på platsen så snart som möjligt efter det att gödseln avlägsnats.

Kompostering av gödsel bör i första hand ske på gödselplatta eller dylikt.

Urdrag ur Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd 2009:82 om lagring och spridning av gödsel

Gödselspridning

Vid spridning av gödselmedel ska ett skyddsavstånd på minst 2 meter hållas till sjöar och vattendrag. Detta gäller även vid spridning av mineralgödsel med kombisåmaskin. Som vattendrag räknas bäck, å, älv, flod, kanal och damm. Förbud gäller för gödselspridning på mark som lutar mer än 10 % ner mot sjöar och vattendrag, undantag gäller för spridning av mineralgödsel i växande gröda. Gödselmedel får inte heller spridas på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller frusen mark. Mark räknas inte som frusen om tjälen gått ur marken ner till 15-20 cm. Spridning får ske på nattfrost. Spridningsförbud gäller vintertid då näringsupptaget är begränsat. Spridningsrestriktioner gäller under hösten, se tabell 2.

Högst 170 kg kväve per hektar och år får tillföras via stallgödsel. Inför höstsådd får högst 60 kg lättillgängligt kväve tillföras. Under en femårsperiod får stallgödsel eller andra organiska gödselmedel inte tillföras i större mängd än vad som motsvarar 22 kg totalfosfor per hektar och år, räknat som ett genomsnitt för hela spridningsarealen. Undantag finns. Markkartering rekommenderas så att markens fosforhalt kan bedömas.

Tabell 2. Spridningsrestriktioner och förbud

Tidpunkt	Känsliga områden
1 augusti - 31 oktober	<u>Stallgödsel</u> och andra organiska gödselmedel får bara spridas till växande gröda, undantaget fånggröda, och inför höstsådd.
1 oktober - 31 oktober	<u>Fastgödsel</u> , utom fjäderfägödsel, får spridas på obevuxen mark om den brukas ned inom 12 timmar.
1 november – 28 februari	<u>Spridningsförbud</u> råder för all sorts gödsel

Kvävegödslingsbehovet

Lantbrukare ska göra en beräkning av kvävebehovet för den förväntade skörden av respektive gröda. Vid beräkningen av kvävebehovet ska hänsyn tas till stallgödselns långtidseffekt, förfruktseffekt, kväveverkan på mulljord samt årets tillförsel av stallgödsel och andra organiska gödselmedel. Beräkningen ska dokumenteras och gödslingen ska sedan ske med utgångspunkt från denna.

Dokumentationsskyldighet vid bortförsl eller mottagande av stallgödsel

Jordbruksföretag som lämnar bort gödsel ska anteckna:

- Gödselmängd som levereras,
- Vilket djurslag och antalet djur som gödseln kommer ifrån (alt. innehåll av totalfosfor),
- Datum för leverans,
- Till vem gödseln levereras.

Jordbruksföretag som tar emot gödsel ska anteckna:

- Gödselslag,
- Vilken mängd som tas emot,
- Vilken mängd totalfosfor gödseln motsvarar, (kan ersättas med uppgifter om antalet djur och djurslag),
- Datum för mottagandet,
- Från vem gödseln kommer.

Anteckningarna ska sparas i minst 6 år.

LÄSTIPS!

- LRF:s Miljöhusesyn
- Greppa näringen www.greppa.nu
- Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se